

WPA Benelux

Nieuws 2020/3

WPA – Nieuwsbrief 3– 2020

- Blz. 2 Van het bestuur
- Blz. 3 Deel 1 Kamhoender-Focusgroep
- Blz. 12 Cabot hen wordt haan
- Blz. 14 Nieuwsflitsen
- Blz. 16 Telling Pauwfazanten
- Blz. 17 Nieuws wetgeving
- Blz. 20 Lidmaatschap 2021, agenda en nieuwe leden

Rothschild Pauwfazant

Polyplectron inopinatum

CD John Corder

Colofon

Voorzitter

Ludo Pinceel

Secretaris

Paulo Raeymaekers

Penningmeester

Teun van de Braak

Leden

Frédéric Verstappen

Ivan Roels

Dirk Callebaut

Jaak Janssen

Michaël van Duijnhoven

Willy Tieleman

Coördinator studbooks

Ivan Roels

Website

www.wpa-benelux.info

E-mail

info@wpa-benelux.info

Hoofdredacteur Nieuwsbrief

Ludo Pinceel

Leden European Conservation Breeding Group

Ludo Pinceel

Paulo Raeymaekers

Frédéric Verstappen

Internationale contacten

Steven Vansteenkiste

Veterinaire aspecten

Loi Burger

Ereleden

Han Assink postuum

Dieter Arnolds postuum

Madelon Willemsen

Postadres secretariaat

Paulo Raeymaekers

Lage weg 37c

2470 Retie

België

Raad van Advies

R. van Bockstaele

Prof. Dr. G.M. Dorrestein

Drs. Ir. P.P. van der Lugt

Drs. Ing. Ronald Wezeman

Uitgave

De Nieuwsbrief WPA wordt 4 maal per jaar uitgegeven onder verantwoordelijkheid van de WPA-Benelux

van het bestuur

Het einde van het jaar staat voor de deur en we kunnen nu al zeggen dat 2020 de geschiedenis zal ingaan als het jaar waarin alles op de helling kwam te staan.

We kunnen zelfs niet uitkijken naar gezellige eindejaarsfeesten met familie en vrienden en zo zal dit jaar herinnerd worden als een echt rampjaar waarin niets mocht of kon.

Voor WPA betekende het dat alle activiteiten, over heel Europa, moesten afgelast worden. Fazantendagen, ruilbeurzen, vergaderingen, noem maar op; het viel allemaal in het water. We moesten ons voor de belangrijke zaken, die geen uitstel toelieten, op skype en zoom beroepen: beter dan niets en voldoende om een aantal belangrijke projecten rollende te houden, maar al bij elkaar toch maar een mager en vooral droog afgietsel van de gezellige bijeenkomsten van weleer.

Tot overmaat van ramp dook ook weer een pathogene vorm van het Avian Influenza virus op, zodat ook hier weer de nodige zorgen om de hoek komen loeren. Van onze collega's uit het VK vernamen we dat daar een aantal liefhebbers hun hele collectie, niet enkel hoenders en eenden, maar alle vogels hebben zien ruimen. In dit nummer worden de verschillende maatregelen voor België en Nederland nog eens samengevat.

Ongeveer een jaar geleden kwamen de mensen die zich binnen WPA Benelux en Aviornis International Vlaanderen samen inzetten voor onze Focusgroepen samen om te proberen tot meer eenvormigheid te komen. De Focusgroepen vormen namelijk een uniek iets binnen onze wereld van fazantenhouders. Het 5000-project rond de Goudfazanten en het Tragopan DNA Project, om er maar twee te noemen, maakte deze groepen tot zelfs ver buiten Europa bekend. De opvolging dit jaar is jammer genoeg niet kunnen doorgaan, maar uitgesteld is niet verloren. De EJFG (Kamhoendergroep) die met voorsprong de oudste is van deze Focusgroepen, heeft destijds het voortouw genomen door als eerste originele literatuur te raadplegen, musea te bezoeken en DNA stalen te verzamelen. In dit nummer vind je een eerste deel van het resultaat van jaren noeste arbeid.

Veel leesplezier, hou het veilig en gezond en laat ons samen de duimen drukken voor een prettiger 2021!

DEEL 1 KAMHOENDER-FOCUSGROEP.

OVER KAMHOENDERS & KIPPEN.

1. De European Junglefowl Focus Group

1.1 Historiek van EJFG

De kennis van Kamhoenders was in de 70er jaren beperkt tot de traditionele fazantenboeken en wat populaire schrijfsels uit hoendertijdschriften. Toen in 1975 op een vergadering van Aviornis in dierenpark Born, Louis Gonnissen een enthousiast verhaal bracht over kamhoenders, waren er een aantal liefhebbers, toch nog op hun honger blijven zitten. Na de lezing spraken zij af om verder informatie te zoeken en regelmatig samen te komen. In wezen was dit het begin van de kamhoender-werkgroep met liefhebbers in België, Duitsland en Nederland. In hun enthousiasme voor kamhoenders werd over het gebruikelijke verhandelen van dieren niet meer gesproken. De dieren waren als het ware gemeenschappelijk bezit.

De kennis van de liefhebbers over kamhoenders, was beperkt tot de traditionele fazantenboeken en de inleidingen van kippenvademecums. Het zoekwerk naar meer informatie, leidde naar de bibliotheken van het pluimvee-instituut 't Spelderholt en het Natuurhistorisch Museum van Leiden. De informatie werd informeel aan mekaar gegeven in kopievorm. Enkele betrokkenen waren lid van Aviornis, WPA, of plaatselijke hoenderverenigingen. Ze hadden allen dezelfde interesse: "Niet handelen, maar meer weten over Kamhoenders". De Rode Kamhoenders kregen als belangrijkste stamouders van onze kippen, de meeste aandacht, niettegenstaande het feit dat de overige 3 kamhoendersoorten veel kostbaarder dieren zijn.

In 1980 heeft Han Assink, onder de naam EJFG of "European Jungle Fowl Group", de bestaande vriendengroep als "werkgroep" ingelijfd bij WPA. De groep werkte ook onder de vleugels van Aviornis. Daarmee kreeg de werkgroep een officiële start en was de kamhoenderwerkgroep de eerste onderzoeksgroep bij de WPA.

Eind vorige eeuw kreeg de EJFG een wat meer wetenschappelijke aanpak, zoals de studie van balgencollecties in diverse musea en DNA-onderzoeken. Het internet bracht intussen de resultaten van wetenschappelijk onderzoek op elke personal computer thuis.

In 2013 is de naam van de vereniging aangepast "European Junglefowl Focus Group" naar analogie van de verschillende werkgroepen, die intussen in Aviornis en de WPA ook waren ontstaan.

In 2015 werd door de focusgroep een "Mission Statement" opgesteld dat in 2017 door WPA Europa werd geaccepteerd. Volgens dit mission statement zullen vanaf 2020 ook alle andere focusgroepen in Aviornis International worden georganiseerd.

1.2 Huidige organisatie

De EJFG heeft een minimale organisatie en geen eigen financiële middelen. De kosten gemaakt door de werkende leden worden aan de overkoepelende organisaties Aviornis en WPA gedeclareerd via de focusgroep-coördinator.

1.3 Contactadressen

Steunende verenigingen: Aviornis & WPA

<http://www.aviornis.be/>

<http://www.wpa-benelux.info/>

<https://www.pheasant.org.uk/>

Website European Junglefowl Focus Group

<http://ejfg.wpa-benelux.info/index.html>

Rechtstreeks contact per mail met EJFG-secretariaat.

ejfg@wpa-benelux.info

fg.gallus@gmail.com

2. Inleiding

2.1 Mission statement van EJFG.

2.11 Wat is een focusgroep?

Aviornis en WPA willen als vereniging van vogelliefhebbers een respectabele partner zijn in het landschap van: wetenschappelijk onderzoek, educatieve dierenparken, natuurtoerisme, natuurbescherming en bewaking van de biodiversiteit.

Het bestuur is van mening dat focusgroepen met specifieke soort-interesses, een belangrijk middel kunnen zijn om een hobby, dat een lange traditie heeft, een meer actuele en acceptabele betekenis te geven.

Vb. Het kan immers niet ontkend worden, dat onze liefhebberij ook minder lovenswaardige facetten heeft: rariteitenkabinetten die de internationale dierenhandel gangmaken, terwijl de liefde voor dieren vaak parallel loopt met hun handelswaarde.

Een goed functionerende focusgroep kan enerzijds de liefhebberij optillen op praktisch en intellectueel vlak en anderzijds een belangrijke rol spelen in de globalisering van de hobby.

Vb. Voor wetenschappelijk onderzoek kunnen liefhebbers dieren ter beschikking stellen. Door samen te werken met educatieve dierenparken, kunnen liefhebbers het genetisch bestand in belangrijke mate vergroten, zodat deze minder op wildvang zijn aangewezen om hun bestand op peil te houden. Door geënsceerde observatie, kan de specifieke kennis over dieren

vergroot worden, wat nodig is in de verkleinende natuurlijke habitat van de dieren.....

2.12 Werking van focusgroep.

- Een focusgroep heeft een specifieke organisatie en taakverdeling nodig, die zal verschillen van de traditionele vereniging en afgestemd is op: de kennis, de ervaring en de inzet van haar leden. Maar in de praktijk zal de zaak draaiend moeten gehouden worden door enkelen die regelmatig overleg willen en kunnen hebben.
- Een focusgroep staat in principe open voor alle leden van de betrokken verenigingen maar is toch eigenlijk iets voor “gebetenen”. Zij willen meer weten over de betreffende dieren en zijn bovendien bereid die kennis met anderen te delen. Een lid van een focusgroep is een liefhebber die meer wil dan zijn eigen verzameling vergroten en/of promoten.
- Een focusgroep heeft tevens een voorbeeldfunctie en is een betrouwbaar keurmerk voor de kwaliteit van de dieren. Vanzelfsprekend wordt deze zelfde attitude ook van al haar leden verwacht.

2.13 Overkoepelende verenigingen.

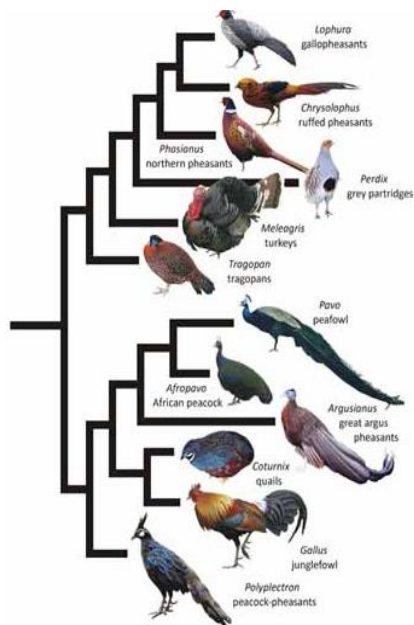
- De focusgroepen zijn geen afzonderlijke of gesloten verenigingen, ze werken onder de auspiciën van overkoepelende organisaties, waar logischerwijze de leden van de werkgroep ook lid van zijn. Focusgroepen hebben geen afzonderlijke financiële middelen, maar aan hun werking kunnen wel kosten verbonden zijn, die soms de inzet van de leden overstijgen. De focusgroep rekent daarvoor op de steun van de overkoepelende verenigingen. Het spreekt voor zich dat de overkoepelende vereniging daarvoor afgeronde materiële resultaten mag verwachten en de mede-eigenaar is van de gerealiseerde informatie.
- De overkoepelende verenigingen zullen best algemene doelstellingen en werkmethoden aanreiken aan de focusgroepen, terwijl elke onderscheiden groep door zijn specificiteit, ook eigen methoden en streefdoelen kan hebben.

2.2 Kamhoenders in fazantenmilieu

Kamhoenders verdienen als stamouders van onze huiskippen een speciale plaats. De kamhoender-focusgroep zou dus best ook voeling houden met de traditionele hoenderverenigingen omdat zij daarvoor een intellectuele verrijking is. Daarnaast is de algemene biologische kennis sinds het begin van de 20ste eeuw met grote schreden gevorderd, dankzij het onderzoek op huiskippen. Kamhoenders in beschermd milieu houden is van wetenschappelijk belang, omdat dit de kennis van kippen ten goede komt.

In de kennis over kamhoenders moet dringend een uitzuivering gebeuren want de oude weetjes, oude benamingen, foute verspreidingskaarten, achterhaalde biologische opvattingen, worden nog steeds herhaald door onkritische auteurs. Bij onze onderzoeken bleek dat zelfs de wetenschappers slordig omgaan met de soortechtheid van kamhoenders. Vaak beschikken zij voor hun onderzoeken niet over soortechte dieren. Veelal ontbreekt bij hen de kennis die ervaren liefhebbers door hun observaties wel hebben opgedaan.

Nu er nieuwe middelen zijn voor communicatie en er nieuwe technieken ter beschikking staan reiken de interesses verder en wordt het onderzoek ernstiger en complexer. De onderzoeksresultaten overstijgen tegenwoordige meestal wel de kennis van de gemiddelde liefhebber. Voor liefhebbers is het van belang dat wetenschappers de moeite doen om hun kennis te populariseren en de gemiddelde liefhebber zal ook zijn biologische kennis moeten bijstellen.

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Fazantachtigen>

<https://evolutionforskeptics.wordpress.com/author/caemerling/>

2.3 F.A.Q.

Op het secretariaat komen allerhande vragen binnen. We hebben behoefte aan een gestandaardiseerd formulier waar verplicht een aantal coördinaten moeten ingevuld worden door de respondent. Informatie vragen en enkel een naam vermelden is onvoldoende.

Op het secretariaat komen vragen binnen om lid te worden van de focusgroep.

We zijn van mening dat:

- Een lid van de focusgroep moet ook lid zijn van Aviornis en/of WPA.
 - Zijn of haar lidmaatschap kan door het bestuur aanvaard worden aan de hand van een curriculum en een inventaris van het volièrebestand.
 - Er wordt verwacht dat leden van de focusgroep ook een bijdrage kunnen leveren aan de groep.
 - Er wordt verwacht dat leden van de focusgroep voldoende dieren houden zodat ze leemten van andere leden kunnen ondersteunen.

-Er wordt verwacht dat ze zorgvuldig omgaan met dieren van ongekeerde herkomst en ze niet zondermeer in de kweekstammen inbrengen.

-Het is in de focusgroep een gewoonte geworden om niet in broedeieren te handelen.

-We onderhouden een lijst van belangstellenden die de mails van de focusgroep ontvangen.

-We onderhouden een lijst van kwekers van kamhoenders en we noteren hun betrouwbaarheid. De lijst wordt gebruikt indien er door nieuwe liefhebbers om advies wordt gevraagd.

-De voertaal is Nederlands.

2.4 Verantwoording bij dit schrift.

Het eerste opzet met een publicatie van de focusgroep kamhoenders, was om de talrijke oude en vaak achterhaalde publicaties over kamhoenders aan te vullen met hedendaags literatuuronderzoek en eigen ondervindingen van verschillende decennialang kippen en kamhoenders kweken.

We merken dat in de gangbare literatuur een aantal hardnekkige misverstanden over kamhoenders de ronde blijven doen. Dit terwijl het nodig is dat die expliciet weerlegd worden. Dit schrift kan dus best betweterig lijken, omdat we de op het vlak van kamhoenders meerder keren “de mantel aanvegen” met een aantal toch respectabele publicaties. Dit schrift is een eerste resultaat van de voortschrijdende inzichten die ontstonden door literatuur en beeldmateriaal van deskundigen over meerdere decennia samen te brengen.

We noemen het “een schrift” omdat: het geen boek wil zijn, en omdat het ontstaan is uit het samenbrengen van: de notitieschriftjes na lezingen en gedachtenwissels, na speurwerk in bibliotheken en musea. Die nota's kunnen nu digitaal geordend worden, sinds de pc de mogelijkheid gaf, het internet virtueel reizen toeliet en ook digitaal speurwerk mogelijk werd in de echte wetenschappelijke literatuur.

Door dit schrift als een digitale tekst te presenteren hoeven we niet te investeren in kostbaar drukwerk en auteursrechten van beeldmateriaal. Zo hoeven we die kosten niet te recupereren van de lezer. We lenen het voortdurend groeiende publieke beeldmateriaal van het internet. De lezer moet dan wel voor lief nemen om van het scherm te lezen of de tekst zelf te printen. Bij het lezen is highlighten van tekstdelen handig en bij een geprinte versie, is de marge leuk om correcties, opmerkingen en aanvullingen te noteren. Zo wordt het een werkstuk voor de tafel en geen pronkstuk voor de kast. We menen de tekst te laten primeren in een “arte povera” vormgeving, waarmee we ook alle flatterende en in het oog springende illustraties bewust te weren.

De tekst is in kleine hiërarchische hoofdstukken ingedeeld om de thema's snel ter beschikking te hebben en na verloop van tijd aan te kunnen vullen en te corrigeren. De internetlinks

in de marge verwijzen vaak ook naar representatieve teksten en illustraties. Zo behoudt de auteur zijn creatieve eigendom en ontlopen we de auteursrechten. De "internetlinks" in de marge verwijzen voor weetgierige lezers naar bronnen en achtergronden bij beweringen. Het is een bibliografie die via het internet direct ter beschikking staat.

Er is gekozen voor een verhalende vorm met de persoonlijke kronkels, bedenkingen en verwondering van de schrijvers. Wetenschappelijke en anderstalige terminologie is niet vermeden. Aan eigen en vaak anderstalige begrippen uit de biologie en natuurbeheer is niet meer te ontkomen. Indien liefhebbers de grenzen willen verleggen is het niet te vermijden om zich een aantal geijkte begrippen eigen te maken. Immers het internet biedt snel bevredigende verklaringen met illustraties.

Voorzeker is een liefhebber van kamhoenders naast een dierenliefhebber ook een kennisliefhebber. Kennis begint met "Waarom zijn de dingen zoals ze zijn? Maar dan ontkom je niet aan de wordingsgeschiedenis van het métier. Echt inzicht ontstaat enkel met het zien van "gelijkenissen en verschillen die ertoe doen". Dit is de reden waarom dit schrift over kamhoenders, ook gaat over gecontamineerde kamhoenders en ook over kippen.

Biologen en wetenschappers denken met soortechte en raszuivere dieren, maar in het geval van kamhoenders ligt dat anders. De contaminatie van kamhoenders is een bijna onontkoombaar gevolg van de succesrijke domesticatie van de soort. Daardoor zijn kippen de grootste eiwitleverancier voor de mensen geworden. Zo zijn er 6 maal meer kippen dan mensen op deze aardbol.

Kamhoenders en kippen zijn al decennialang de dieren bij uitstek om biologische fenomenen te onderzoeken en om te illustreren hoe: evolutie, domesticatie, genetica en biologie functioneren. De kennis over genetica en biologie steunt voor een zeer groot deel op de inzichten die zijn opgedaan via hoenderachtigen en vooral via kippen. Bovendien is hun domesticatie een ruimtelijk en temporeel proces dat intellectueel ook een cultuurspoor vormt voor onszelf.

Bij het uitschrijven van het laatste hoofdstuk is een kritische kijk op de verenigingen van neerhofdieren duidelijk geworden. De kippenliefhebbers zullen enige moeite hebben om de ingenomen standpunten te verwerken. Maar het kon niet anders.

Deze tekst is een product van het secretariaat van de Focusgroep Kamhoenders. Hij is nagelezen en gecorrigeerd door een behoorlijk aantal andere kundige liefhebbers van kippen en kamhoenders, onder het kritische oog van onze huisbioloog-voorzitter.

3. Kamhoenders werden kippen.

Waardoor zijn de dingen zoals ze zijn?

Om het scheppingsverhaal te aanvaarden hebben we enkel maar geloof nodig. Om het evolutieverhaal te begrijpen hebben we verwondering, fantasie, nieuwsgierigheid, gezond verstand en wetenschap nodig.

Tot en met de middeleeuwen bestond er geen “bio-logica”. De kennis van de natuur was doorspekt met fabeltjes, sjamanisme, geloof en bijgeloof. De kippen waren zo geschapen en ze zouden zo altijd blijven. Na de middeleeuwen is dat stilaan anders geworden.

U.Aldrovandi (1522-1605) begon in de 16de eeuw met de wilde natuur te beschrijven. Met de laatste ontdekkingsreizen was de fauna en flora onoverzichtelijk groot geworden en werden beschrijvingen nodig. Voor het begin van zijn verhaal had hij echter geen andere bron dan het scheppingsverhaal.

C.Linnaeus (1707-1778) zag in de 18de eeuw in de soortbeschrijvingen verbanden en systematiseerde het geheel tot een “formele typologie”. Hierdoor ontstond een globaal overzicht van flora en fauna. Hij beschreef als eerste de Rode Kamhoenders aan de hand van een (weliswaar hybride) exemplaar afkomstig van het eiland Paulo Condor.

G.Mendel (1822-1884) ontdekte in de 19de eeuw een “erfelijk mechanisme” bij erwten. Hij ontsleutelde het mechanisme achter erfelijkheid in zijn kloosterisolement, waardoor de kennis nog een halve eeuw heeft stilgelegen.

Ch.Darwin (1809-1882) zag in de 19de eeuw in het typologisch systeem “evolutie” en even later ook “domesticatie”. De temporele benadering was een belangrijk aspect van dit inzicht. En de evolutietheorie vergrootte dat inzicht. Hij kende de vier soorten wilde kamhoenders die onderling verwant moesten zijn.

Darwin theoretiseerde ook over de domesticatie van kamhoenders tot kippen. Hij meende dat alle kippen afstamden van de Rode Kamhoenders. Pas later, bij het zoeken naar wetenschappelijke verklaringen, bleek dat de domesticatie op meer locaties was gebeurd en dat bij de verspreiding en vorming van verschillende rassen, meer kamhoendersoorten waren betrokken.

Het domesticatieproces en de rassenvorming verklaren is een nog steeds verderlopend verhaal. In het algemeen wordt gezegd dat een wetenschappelijke attitude begint met de vraag “Waarom zijn de dingen zoals ze zijn?” Evolutiebiologen vinden het juist om te zeggen: “Waardoor zijn de dingen zoals ze zijn”.

<https://phys.org/news/2012-02-inherited-epigenetics-fast-evolution.html>

<https://articles.extension.org/pages/65363/poultry-genetics-for-small-and-backyard-flocks:-an-introduction>

<https://www.semanticscholar.org/paper/The-Evolution-of-Animal-Domestication-Larson-Fuller/9986de734f51ca0236b2be25b1d3796ed40614a7>

W.Bateson (1861-1926) vroeg zich af hoe verschillende kippen aan verschillende kamvormen waren gekomen. Daardoor zag hij als eerste dat de Mendel-bevindingen voor planten, ook bleken te kloppen voor kippen en andere dieren. Dat de biologie en genetica als wetenschap zo ver zijn ontwikkeld, is nu nog voor een groot deel te danken aan de kippen als onderzoeksobjecten.

Terecht zeggen biologen nu dat: “De kip, een belangrijk model is geweest om biologie te begrijpen en dat dit nu nog zo blijft”. Een hele reeks onderzoekers ontrafelen nu de mechanismen van domesticatie, evolutie en genetica. En kippen blijven nog steeds een centrale rol spelen in die onderzoeken. De kippen hebben niet alleen in de evolutie en de domesticatie een bijzonder grote weg afgelegd. Het zijn na de domesticatie de meest gediversifieerde gewervelde dieren op aarde. Voor de genetica zijn kippen daarom een heel bijzonder en rijk studieobject. Vooral is van belang dat er fossiele en archeologische vondsten, wilde kamhoenders, landhoenders, veredelde rassen en moderne hybriden naast mekaar kunnen onderzocht worden aan de hand van moderne DNA-technieken.

Met de kippen als onderzoeksobject werd voor de sjamanen wel de “Doos van Pandora geopend”. Het kippengenoom bestaat uit $\pm 1.000.000.000$ bouwstenen (basenparen) waarvan 20.000 a 23.000 genen die verdeeld zijn over 39 chromosomenparen. De kleine chromosomen bevatten elk $\pm 6.500.000$ bouwstenen, de grote chromosomen bevatten elk $\pm 140.000.000$ basenparen. Tot nu toe was de analyse van het kippengenoom enkele jaren zoekwerk voor 170 onderzoekers in 49 instituten. Nu is het kippengenoom op kaart gezet en is het zoeken waar alle eigenschappen zitten.

De westers kippenwereld zou nu aan de orakels en het sjamanisme voorbij moeten zijn. Hooguit halen we met een knipooog nog eens een grapje uit met een “vorkbeen, wishbone of wensbeentje”, als we nog eens een hele kip van het spit halen. Immers, aan de drumsticks van KFC zit geen “wensbeentje” meer en zo is de kip weer een verhaal kwijt. Dat wensbeentje is bijzonder, omdat dat beentje voor de paleontologen, de evolutionaire relatie heeft verraden tussen de fossiele dino's en de nog levende kippen. Dat “wensbeentje” zal in de toekomst nog wel sieraad blijven met een stiekem symbool, maar hopelijk geen wichelroede meer zijn voor nieuwe sjamanen. Het herinnert ons nog wel aan, dat we bij KFC eigenlijk kleine dino's eten.

Als er kippen geboren worden met meer tenen of minder staartwervels zoeken we nu een genetische verklaring. God of de duivel hebben daar niets meer mee te maken. Als er kippen geboren worden met zijdeveren weten we dat dit geen degeneratie is van het ras, maar dat het eigenlijk “dinoveren” zijn, die genetisch nog in onze kippen verborgen zitten en dat

<https://academic.oup.com/ps/article/85/12/2050/1591236>

<https://www.nature.com/articles/nature08832>

https://www.academia.edu/12717918/First_report_on_chicken_genes_and_chromosomes_2000?email_work_card=view-paper

Wishbone van een kip

<http://tientjevoortrex.naturalis.nl/nl/rexpedia/Trex-infosnacks/furcula/>

<http://www.abc.net.au/science/articles/2010/05/18/2902755.htm>

het dus met de evolutie alle kanten op kan. Als bij hybridenfok de jongen sneller groeien, weten we dat dit heterosis-effecten zijn. Als kippen blauwe eieren leggen weten we nu ook dat: er ooit eens een retrovirus een kippengenen heeft doen muteren. Stilaan raakt zo het bijgeloof uit de oude verhalen.

Magische verklaringen voldoen niet meer. Maar hoe de biologie functioneert blijft verwonderen. Met wetenschap achterhalen we stilaan hoe de wereld om ons heen functioneert. De interesse van de liefhebber gaat gelukkig ook soms verder dan troeteldieren houden. Een respectabele liefhebber wil het hele verhaal kennen en hij is geboeid door de evolutie. De rechtgeaarde liefhebbers willen weten, waarom de dingen zijn zoals ze zijn, en begrijpen hoe de kippen van nu, zo geworden zijn?

De kleinvee-verenigingen zouden ervoor moeten zorgen dat het “biologisch inzicht” van hun leden er ook op vooruitgaat. Zodat de liefhebberij mee kan met de nieuwe doelstellingen die aan de hobby toegevoegd worden. Met enkel “de schoonheidswedstrijden als vermaak”, kunnen de liefhebbers in de 21ste eeuw waarschijnlijk niet veel respect meer oogsten.

Wordt vervolgd.

Cabot hen wordt haan

Ludo Pinceel

De vogel op deze foto produceerde twee jaar geleden nog vruchtbare eieren, maar het voorbije seizoen legde ze niet meer. Na de rui bleek ze nu een hanenkleed te hebben aangetrokken.

Foto van Ivan Roels

Geslachtverandering bij gewervelde dieren en meer bepaald bij vogels behoort niet tot de uitzonderingen in het dierenrijk. Nogal wat ongewervelde dieren zijn zelfs gedurende een deel van hun leven functioneel mannelijk, dit wil zeggen dat ze zaadcellen produceren, en gedurende een ander deel vrouwelijk; ze produceren dan eicellen. Het kan trouwens ook andersom gaan.

Bij gewervelde dieren wordt een dergelijke functionele geslachtsverandering ook aangetroffen bij vissen (o.m. koraalvissen), amfibieën (o.m. kikkers) en zelfs bij reptielen (o.m. schildpadden en baardagamen). Bij sommige soorten kan de verandering ook hier in de twee richtingen gebeuren.

“Kip wordt haan” is een oud verschijnsel bij onze huiskippen. Volgens bepaalde bronnen zouden de ex-kippen in uitzonderlijke omstandigheden zelfs in staat zijn de eieren te bevruchten.

Ook bij de goudfazanten is al verschillende keren een dergelijke geslachtverandering waargenomen. In mijn eigen collectie had ik een aantal jaar geleden ook een hen die na een vruchtbaar carrière stopte met leggen en daarna haan werd, dit tot groot ongenoegen van haar echtgenoot.

De oorzaak kan verschillend zijn. Bij de Amfibieën schijnt de seks-ratio (verhouding tussen mannen en vrouwen) een rol te spelen. Bij de reptielen is de (verhoogde) temperatuur verantwoordelijk en ook bij de vogels zijn er verschillende oorzaken.

Feit is dat elk embryo een mannelijke (testis) en vrouwelijke (ovarium) geslachtsklier ontwikkelt. Naargelang welke van deze twee zich verder ontwikkelt krijg je dan een mannetje of een wijfje. Bij dit proces kunnen omgevingsfactoren (temperatuur, bepaalde chemische stoffen,...) een rol spelen, maar bij heel wat soorten, zoals de vogels en de zoogdieren, de erfelijke aanleg (geslachtschromosomen). De testis zorgt niet alleen voor de aanmaak van zaadcellen, maar ook voor de productie van het mannelijk geslachtshormoon testosteron. Dat hormoon zorgt voor het uiterlijk en het gedrag van de haan. Bij de hennen scheiden de eierstokken oestrogeen af, waardoor je een typische hen krijgt, compleet met broedgedrag. Nu hebben alle vogels die twee hormonen in hun bloed, maar het is de verhouding die bepaalt wat het resultaat is. Bij ouder wordende hennen kan de werking van de eierstokken stilvallen; geen eieren meer leggen kan daar op wijzen en wordt er onvoldoende oestrogeen geproduceerd om het 'haan worden' tegen te houden. Een andere mogelijke verklaring is dat de niet ontwikkelde testis bij de hen, toch begint te groeien: een soort kanker dus. Het gezwel gaat dan volop testosteron produceren met het gekende resultaat.

Om te weten wat er precies met de bewuste Cabot-hen gebeurd is zouden we een autopsie moeten uitvoeren, eventueel met weefselonderzoek. Het zou ook de moeite zijn het dier te laten leven en het verder verloop, zoals het gedrag en de verdere ontwikkeling van het verenkleed te observeren.

Wie ook dergelijke waarnemingen heeft gedaan mag die altijd doorgeven, liefst met een foto. De natuur blijft ons immers nog steeds verrassen!

Interessante lectuur:

F. H. VAN GULIK. G. J. VAN OORDT, **Geslachtsverandering bij gewervelde dieren.** 1942. (Noorduy'n's Wetenschappelijke Reeks. No 4.)

Het verschijnsel is dus al uitgebreid beschreven vooraleer de meesten onder ons geboren waren.

Nieuwsflitsen

Situatie van de Vietnam-fazant

Dank zij de moderne technologie kan het project ter redding van de kritisch bedreigde Edwardsfazant of Vietnamfazant, zoals men de soort vandaag liever noemt, gewoon verder gaan. Internet opent zelfs nieuwe mogelijkheden, zoals vergaderen met mensen uit verschillende regio's die onder normale omstandigheden moeilijk samen te brengen zijn.

Ook wordt er druk op verschillende fronten gewerkt:

Hier bij ons houden Heiner Jacken en Ivan Roels zich intens bezig met het stamboek van de vogels in particuliere collecties. De vogels binnen de zoowereld (het EEP) werden tot nu toe bijgehouden door Tomas Kopic van Praag Zoo, met de hulp van Veronika Zaradnikova. Tomas verlaat echter binnenkort de zoo van Praag om zich in Dvur Kralove te gaan inzetten, maar gelukkig is Veronika bereid het werk verder te zetten.

Omtrent het ISB (Internationaal Stamboek) waarin alle individuen wereldwijd worden opgenomen is er een droevige ontwikkeling. Dr. Tobias Rahde van de Zoo van Berlijn is vorige maand bij een tragisch ongeval om het leven gekomen. Hij laat niet alleen een vrouw en twee jonge kinderen na, maar ook een enorme leegte in het Vietnamfazant gebeuren. Naast het ISB was hij immers een van de drijvende krachten voor dit project en hij slaagde er in zowel hier bij ons als in Vietnam mensen rond deze problematiek samen te brengen. Wij zullen hem ongelooflijk missen.

Vergadering over de Vietnamfazant in de Zoo van Berlijn. Tobias Rahde uiterst rechts.

In Vietnam werkt VietNature verder aan de ontwikkeling van het kweekcentrum. Naast een hoop administratieve problemen wordt het geheel ook afgeremd door een aantal overvloedige regens met als gevolg overstromingen. Hopelijk strooit de verandering van het klimaat hier ook geen roet in het eten.

In Zuid-Oost-Azië worden enkele zogenaamde hubs voorzien waar reservepopulaties van de soort kunnen gehouden worden. Tot nu toe komen naast Japan, waar al geteste dieren

aanwezig zijn, ook Singapore en Taiwan in aanmerking. De zoo van Taipee is volop in onderhandeling om in eerste aanleg minstens drie koppels van de soort te bekommen. Deze worden hier bij ons samengesteld op basis van verwantschap (zo laag mogelijk) en zullen eerst naar de zoo van Praag overgebracht worden. Daar heeft men zich geëngageerd om de dieren in quarantaine te houden en het transport naar Taiwan te organiseren en te bekostigen. Een genereus aanbod!

De globale coördinatie van het geheel wordt geleid door een “Vietnam Pheasant Species Recovery Team” onder leiding van Simon Dowel (Zoo Chester en Galliformes Specialist Group). Verdere leden zijn Pham Tuan Anh en Le Tong Trai (Vietnam) Sonja Luz (Singapore), Jan Dams (EAZA Galliformes TAG), Katarina Herrmann (Zoo Berlijn), Nigel Collar (Birdlife International), Jo Gregson (WPA) en Ludo Pinceel.

Er wordt om de twee a drie weken vergaderd via zoom en de stand van zaken omtrent een aantal kernpunten wordt geëvalueerd. Naast de follow up van de verschillende acties gaat het om funding (geld vinden voor het project) de species recovery planning, de bekendmaking (o.m. door een website) het population management en de situatie in het veld (Vietnam).

Er zijn tot nu toe al 12 meetings geweest en een 13de is gepland voor half december.

Nieuws van de andere Focusgroepen:

Focusgroep Kamhoenders (EJFG)

De alleroudste van onze focusgroepen is aan een tweede (of is het derde?) jeugd begonnen. Er werd een rondvraag georganiseerd en een achttal actieve leden werkten mee aan een inventaris van de in onze collectie aanwezige zuivere individuen. Naast een aantal uitwisselingen en nieuwe plaatsingen binnen de groep, verhuisde ook een deel van de nafok, voornamelijk Sonnerat en Lafayette, naar liefhebbers in Frankrijk. De bedoeling is op termijn van alle vier de soorten en van enkele vormen van het Rode kamhoen een gezonde populatie in beschermd milieu te behouden. Samenwerking is hiervoor een must.

Jaak Janssen, onze secretaris die er van de stichting van de groep bij was, bracht de vele informatie die hij in de loop van de jaren verzamelde samen in een uitgebreide werktekst. Het eerste deel daarvan vind je terug in deze nieuwsbrief.

Focusgroep Kraagfazanten

Zoals ieder jaar werden de nodige 5000-ringen verdeeld onder de medewerkers van de focusgroep. Globaal bleken de kweekresultaten wat minder dan de voorbije jaren. Daarvoor kunnen er verschillende redenen worden aangegeven: de abnormale weersomstandigheden en het verouderen van de populatie hebben zeker een rol gespeeld. Initiatieven voor het bekommen van nieuw betrouwbaar fokmateriaal, zeker voor de Lady Amherst-fazant, was gezien de Covid19-situatie zo goed als onmogelijk.

Laat ons hopen dat de toekomst wat gunstiger uitvalt.

Focusgroep Tragopanen

Ondertussen lopen de stalen voor een zestiende testronde volop binnen.

Zoals steeds kunnen liefhebbers die hun dieren alsnog willen laten testen contact opnemen met Willy Tieleman willy.tieleman@skynet.be

De prijs voor een staal blijft onveranderd vastgesteld op 85 euro.

Focusgroep Pauwfazanten:

Telling pauwfazanten

20 jaar pauwfazanten focusgroep!

Met grote dank aan Charles van de Kerkhof werd de pauwfazanten focusgroep en de Germain pauwfazanten in februari nr. 271 en juni nr. 273 onder de aandacht geplaatst.

De beschrijvingen alsook de historische toelichtingen van de Germain-pauwfazanten werden gesmaakt. Dat merkten we aan de verscheidene vragen over het houden van en verzoeken naar beschikbaarheid van deze bijzondere vogels.

De lijst van pauwfazantenliefhebbers is echter dringend aan een update toe.

Graag hadden we dan ook voor Europa een nieuwe telling in de soorten en aantallen georganiseerd zodoende een zicht te krijgen op het huidige pauwfazantenbestand in onze volières. Vervolgens kunnen we dan op latere data eventueel bloedlijnen of mogelijke problemen rond een soort in kaart brengen.

Daarom vragen we jullie, de op de volgende bladzijde geplaatste tellijst, welke je ook kan downloaden bij www.aviornis.be/pauwfazanten, zo nauwkeurig mogelijk in te vullen en deze op te sturen en/of te mailen naar rick.fonteyn@gmail.com.

Voor de vogels “in bezit” nemen we 01-01-2021. Als er liefhebbers zijn die niet zeker zijn van een bepaalde ondersoort, zoals bijvoorbeeld bij de Chinquis-grijze pauwfazant, vul dan de aantallen in bij “ondersoort onbekend”.

De resultaten van de telling zullen, na verwerking, in een van de volgende Aviornis-nummers gepubliceerd worden.

Alle gegevens worden strikt vertrouwelijk behandeld en nooit aan derden doorgegeven! We hopen dan ook dat de echte pauwfazantenliefhebbers allemaal gevolg zullen geven aan onze oproep en danken hen bij voorbaat.

Namens de Focusgroep Pauwfazanten,
Michaël Van Duynhoven, Nederland
Rick Fonteyn, België

Nieuws wetgeving

Persbericht van het FAVV , Belgische Leden

Vogelgriepvirus H5: strengere maatregelen voor professionele bedrijven en hobbyhouders van pluimvee

Sinds vorige week zijn in Nederland verschillende besmettingen van hoog pathogene vogelgriep van het type H5 vastgesteld bij wilde vogels en pluimvee. Het FAVV waarschuwde pluimveehouders vorige week nog voor de mogelijke terugkeer van de vogelgriep in België. Gezien de recente ontwikkelingen nam minister van Landbouw David Clarinval, op aanraden van het FAVV, de beslissing om de maatregelen vanaf 1 november te verstrengen.

Vanaf 01/11 gaat een periode van verhoogd risico in op het hele grondgebied. Volgende preventiemaatregelen tegen het vogelgriepvirus worden verplicht van kracht:

- Pluimvee van **professionele houders**, met uitzondering van loopvogels, moet worden opgehokt of afgeschermd (met behulp van netten).
- **Hobbyhouders** zullen hun pluimvee binnen (of onder netten) moeten voeren en drenken.
- Er is een verbod op het drenken met water dat afkomstig is van oppervlaktewatervoorraden of regenwater waartoe wilde vogels toegang hebben.

Met deze maatregelen wordt vermeden dat pluimvee van professionele bedrijven en hobbyhouders in contact komen met wilde vogels die besmet zijn met het vogelgriepvirus. De maatregelen zijn terug te vinden op de website van het Agentschap:

<http://www.favv.be/professionelen/dierlijkeproductie/dierengezondheid/vogelgriep/maatregelen.asp>.

Het FAVV vraagt alle pluimveehouders, hobbyhouders en andere betrokken actoren om de maatregelen strikt toe te passen. Wanneer ze een verhoogde sterfte opmerken, of bij elk ander symptoom van ziekte, is het belangrijk om onmiddellijk een dierenarts te contacteren.

Er is geen enkel risico voor de consumenten. Vlees en eieren van pluimvee kunnen in alle veiligheid gegeten worden.

Vogelgriepvirus H5: Uitbraak van hoog pathogeen vogelgriepvirus op een pluimveebedrijf in Menen.

Bijkomende maatregelen

Net als in verschillende Noord-Europese landen is nu ook in België een uitbraak van het hoog pathogeen vogelgriepvirus H5 bevestigd in de gemeente Menen, provincie West-Vlaanderen. Het gaat om besmettingen in een vleeskippenbedrijf waar een licht verhoogde sterfte onder het pluimvee werd opgemerkt. Om een verdere verspreiding van het virus tegen te gaan, werd het aanwezige pluimvee geruimd en worden een beschermingsgebied van 3km en een toezichtsgebied van 10 km rond de haard ingesteld. **Eerste uitbraak op een pluimveehouderij in België sinds 2017.**

Naast de reeds geldende maatregelen die een verdere verspreiding van het virus moeten voorkomen (zie persbericht van 13 november 2020), zijn er een beschermingsgebied met een straal van 3 km en een toezichtsgebied met een straal van 10km ingesteld rond de

pluimveehouderij die getroffen is door het virus. Binnen deze gebieden worden aanvullende maatregelen genomen. **In het toezichtsgebied (10km)** is het verplaatsen van alle pluimvee, andere vogels en broedeieren verboden (doorvoer doorheen de zone is wel toegelaten).

Elke houder van pluimvee moet zijn dieren in hun hok voeren en drenken.

Bovendien moet elke professionele pluimveehouder en **elke inwoner met pluimvee of vogels in deze bufferzone binnen de 72 uur een inventaris opmaken waarin aangeven wordt hoeveel dieren er per soort gehouden worden. In het beschermingsgebied (3km)** dienen pluimvee en de andere vogels in de stallen, gebouwen of hokken opgesloten te worden. Het verplaatsen van alle pluimvee, andere vogels en broedeieren is verboden (doorvoer doorheen de zone is wel toegelaten). Bovendien moet elke professionele pluimveehouder binnen de 24 uur, en elke inwoner binnen de 48 uur, een inventaris opmaken waarin aangeven wordt hoeveel dieren er per soort gehouden worden. In beide zones worden nog strengere bioveiligheidsmaatregelen opgelegd aan professionele bedrijven. De maatregelen in de zone zijn voor onbepaalde duur van kracht.

David Clarinval, minister van Landbouw: *"Ik wil het pluimvee van de professionele pluimveehouders en hobbyisten zo goed mogelijk beschermen. Daarom hebben we samen met het FAVV beslist om het voortouw te nemen in de aanpak van deze bedreiging aan onze grenzen, die mogelijk op ons land weegt als die ons bereikt in deze periode van verhoogd risico. Voorlopig gaat het erom adequaat de bioveiligheidsmaatregelen toe te passen en zo te voorkomen dat deze ziekte ons pluimvee treft, zoals in het verleden is gebeurd, met de gekende schadelijke gevolgen. »*

Wat is het vogelgriepvirus?

Aviaire influenza (AI) of vogelgriep, is een zeer besmettelijke virusziekte waar waarschijnlijk alle vogelsoorten gevoelig voor zijn. Er is geen wetenschappelijke indicatie dat dit H5-virus ook schadelijk is voor de mens. De aard van de symptomen en het verloop van de ziekte hangen af van het pathogeen karakter van de virusstam, het getroffen dier, de omgeving en eventuele andere infecties. De besmetting kan plaatsvinden via direct contact met zieke dieren of door blootstelling aan besmet materiaal, zoals mest of vuile kratten. Ook via de lucht is indirecte besmetting mogelijk, maar over relatief korte afstand.

Het FAVV en diergezondheid

Het FAVV mag dan wel bekend staan om zijn controles doorheen de voedselketen, het Agentschap is ook verantwoordelijk voor de preventie en bestrijding van gereguleerde dierziekten. Voor wat betreft vogelgriep, werkt het Agentschap nauw samen met de gewestelijke overheden.

Meer info over de virus via:

<http://www.afsca.be/professionelen/dierlijkeproductie/diergezondheid/vogelgriep/watis.asp>

Landelijke maatregelen vogelgriep Nederland

In Nederland is in oktober 2020 bij wilde vogels en bedrijven die commercieel pluimvee houden vogelgriep ontdekt. Bij de wilde vogels die gevonden zijn gaat het om het zeer besmettelijke type H5N8. In het geval van de bedrijven gaat het om een variant van H5 maar is nog niet duidelijk welke. De Rijksoverheid heeft maatregelen genomen om verspreiding van het virus te voorkomen. En om het risico op besmetting tegen te gaan. Rondom de besmette bedrijven gelden aanvullende maatregelen.

Vooral risico's bij pluimvee, watervogels en loopvogels

Vooral pluimvee, watervogels en loopvogels zijn een risico voor de verspreiding van vogelgriep naar commerciële pluimveebedrijven.

Ophokplicht en afschermplicht

In heel Nederland geldt een ophok- en afschermplicht voor risicovogels zoals pluimvee, watervogels en loopvogels. Dit geldt voor:

- bedrijven die vogels houden voor de productie van vlees en eieren;
- bedrijven die vogels fokken die in het wild worden uitgezet.

Dat betekent dat deze bedrijven hun dieren binnen moeten houden.

Aanvullende maatregelen voor eendenbedrijven en kalkoenbedrijven

Voor eenden- en kalkoenbedrijven gelden extra maatregelen: Eendenbedrijven moeten een [hygiëneprotocol voor strooisel](#) naleven. Een onderdeel hiervan is het afdekken van de opslag van strooisel. Ook moeten eendenbedrijven het materiaal schoonmaken dat ze gebruiken om het strooisel de stal in te brengen. Dit moet iedere keer voordat het materiaal de stal in wordt gebracht.

Hobbyvogels, dierentuinen en kinderboerderijen

Eigenaren van hobbyvogels, die als risicovogel (zoals pluimvee, watervogels en loopvogels) zijn genoemd, moeten voorkomen dat de dieren in contact komen met wilde (water)vogels of met vogelpoep. Bijvoorbeeld door de dieren onder te brengen in een ren of volière. Dit geldt ook voor dierentuinen en kinderboerderijen.

Bezoekersregeling

De bezoekersregeling geldt voor alle houders van risicovogels zoals pluimvee, watervogels en loopvogels. Dit betekent dat een lijst met bezoekers en contactgegevens moet worden bijgehouden. Voor personeel geldt dat zij de stal mogen bezoeken als zij het hygiëneprotocol naleven. En als zij in de 72 uur voorafgaand geen ander bedrijf met commercieel gehouden gevogelte hebben bezocht. Voor dierenartsen geldt de 72-uur regel niet.

Verbod op tentoonstellen pluimvee en watervogels

Het verbod op tentoonstellingen geldt op landelijk niveau alleen voor risicovogels zoals pluimvee, watervogels en loopvogels.

Meer informatie: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/vogelgriep/maatregelen-tegen-vogelgriep>

Lidmaatschap 2021

Het is ook nog tijd om je lidmaatschap voor **2021** te vernieuwen door een storting of overschrijving te doen op de volgende rekeningnummer:

*voor het jaar 2021 zijn de gevraagde bijdrages weer onveranderd:
Gewoon lidmaatschap 25 Euro, betaling na januari 2021 27 Euro
Lid-begunstiger (fellow member) 50 Euro
Conservation-lid : 115 Euro*

1093646 ING-bank Nederland

IBAN NL62INGB0001093646

BIC INGBNL2A

WORLD PHEASANT ASSOCIATION NEDERLAND-BELGIE

Wilt u bij het overmaken graag uw naam & lidgeld 2021 vermelden

Nieuwe leden

Adriaansen Ben
Willems Kim

België
België

Agenda

- **Er zijn voorlopig nog geen activiteiten voorzien in 2021.**

Wie meer informatie wil, neemt best contact op met het secretariaat.

